

kom. Šolski nadzornik ne more imeti podrejenih več kakor 60 učiteljev. Za šolskega nadzornika more biti imenovan oni, ki ima več kakor deset let odlične šolske službe in je napravil izpit iz metodike, šolskih zakonov in administracije. Šolski nadzorniki so začasni in stalni. Začasni so tisti, ki so se odlikovali z odličnim delovanjem v šoli in izven nje in katere predlaga glavni odbor UJU. Stalni oni, ki so položili predpisani izpit. Od sedanjih šolskih nadzornikov in učiteljev vzame lahko ministrstvo prosvete one, ki imajo 15 let službe in so se odlikovali z delovanjem v šoli in izven nje, po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta in glavnega odbora UJU. Plače šolskih nadzornikov brez izpita so enake plačam, ki jih imajo sedaj. Stalnim šolskim nadzornikom se računa nadzorniški dodatek v penzijo. Plače šolskih nadzornikov z izpitom bodo enake plačam uradnikov z fakultetsko izobrazbo. Nadzorniki, ki imajo nadzorovati več kakor 40 učiteljev, dobe administrativnega pomočnika iz vrst učitelstva.

Šolski nadzorniki imajo pravico na nepotne stroške in dnevnice, če potujejo službeno kakor državni činovniki. Dolžnosti nadzornikov so znane. Novost je, da skliče nadzornik vsako leto v začetku šolskega leta v oblastno mesto zbor vseh nastavnikov in jim poda smernice za delovanje in tem šolskem letu, za harmonično postopanje v pouku in vzgoji, in za razpravljanje novih pedagoških vprašanj; na koncu šolskega leta skliče zopet srezki učiteljski zbor ter poda poročilo o nadzorovanju in šolskem delovanju.

Vsako šolo mora nadzornik vsaj dvakrat v letu nadzorovati. Med njegove dolžnosti spada tudi kaznovanje predsednikov in članov krajskih šolskih odborov in predsednikov političnih občin, odreditev zatvoritve šol za krajši rok zaradi nalezljivih bolezni in pravica dopustov 10 dni učitelstvu.

**Šolski sveti.** Okrožni (oblastni) šolski odbor je podoben našemu višjemu šolskemu svetu za Slovenijo.

Oblastni šolski odbor tvorijo oblastni starešine, vsi šolski nadzorniki dotične oblasti, prosvetni referent, upravitelji učiteljskega, oblastni inženir, oblastni fizik in po en poslanec vsakega okraja (sreza), ki ga izbere srezka skupščina na tri leta ter upravitelji osnovne šole, ki ga imenuje ministrstvo prosvete. (Zakaj ne učiteljsko? Tudi ni pravih, voljenih zastopnikov učiteljsva!)

V Beogradu ali drugem vsučiliškem mestu je glavni šolski odbor sestavljen tako-le: predsednik občine, šolski nadzornik, najstarejši upravitelj narodne šole, predsednik UJU, upravitelj višje pedagoške šole eden zdravnik, ki ga izbere občinski odbor na tri leta, en občinski odbornik iz vsakega kraja kjer je šola in dva učitelja, ki jih izbere učiteljski zbor. Predsednik odbora je okrožni načelnik, odnosno predsednik občine in če je za držan, šolski nadzornik. Tistik je upravitelj ki ga imenuje minister prosvete in je prost pouka. — Odborove dolžnosti so gospodarskega in kulturnega značaja, učitelji mu niso podložni.

**Posvetovalne šolske korporacije.** Vsi učitelji ene šole tvorijo nastavniško veče, katerega predsednik je upravitelj. Vsak nastavnik je dolžan delovati v nastavniškem veču. Posli učiteljskega zbora so slučni dosedanjim novo je, da se mora prirediti vsaj enkrat v letu roditeljski sestanek. Srezki nastavniški zbor tvorijo vsi učitelji in učiteljice narodnih šol ene okraja. Predsednik, to je šolski nadzornik, skliče zbor vsaj enkrat v letu, vsi učitelji so dolžni se ga udeležiti ter imajo pravico na potne dnevnice, kakor činovniki. Dnevnice in popotnine se jim plača naprej iz državne blagaine.

**Nadzorniški svet.** V ta svet spadajo vsi šolski nadzorniki predsednik UJU, referenti za osnovni pouk in načelnik tega oddelka v ministrstvu prosvete. Ta svet se sestane med počitnicami v prestolnici. Predsednik je načelnik oddelka za osnovni pouk v ministrstvu prosvete. Člani dode istotako potniko in dnevnice. Nadzorniški svet odločuje o reformah šole in narodne prosvete.

Marija Godec.

## Poziv mestnim tovarišem!

Glavni poverjenik Ferjalnega Saveza, dr. Janže Novak, je napisal v 37. številki »Učiteljskega Tovariša« članek: »Ferjalni Savez in učiteljsvo«, v katerem nam daje odgovor na naše prizadevanje za vstop v Ferjalni Savez.

Natančno nam razloži, kako je sestavljati »Mestna združenja Fer. Saveza«, in da je ustanavljanje teh naša, predvsem naših mestnih tovarišev (ic) naloga. Ti slednji imajo tudi delo mnogo lažje, ker je v mestih že več obstoječih podružnic »F. S.« in je treba glede informacij stopiti le s temi v stik.

Tudi na I. pokrajinski skupščini v Rogaški Slatini se je sklenilo, da stopi UJU v stik s Fer. S. Torej nam je pot docela ugotovljena in treba je le posebnega odbora v vsakem mestu, obstoječega iz nekaterih požrtvovalnih tovarišev da organizirajo vso stvar.

Odbor mora s posebno vneto gojiti agitiranje za vstop v F. S., kajti čim več nas bo članov, tem lažje bo delo, tem več koristi bomo imeli. Tudi je med nami mnogo premalo zanimanja za vsako novo stvar in če je ne korist še tako očitna. Med nami je res čimdalje več delavcev tudi pri izvenšolskem delovanju, a mnogo več je še onih, katere morajo prvi kot težak balast za seboj vleči, in ki potem brez dela uživajo plod organiziranega dela. Nai se mi ne yzame za zlo teh odkritosrčnih besed, toda, če se pomisli, da je obiskalo proti koncu lanskega šol. leta naznanjeni sestanek za počitniško zvezo v Ljubljani samo 6. (reci šest) tovarišev in tovarišice, se mi mora pritrditi. Toda — dovolj tega!

Ni mi treba še enkrat poudarjati važnosti potovanja posebno za naš stan, ker je itak vsakemu, mislečemu jasna in tudi mi ni treba opozarjati na mnoge koristi skupnega delovanja učiteljsva in dijaštva.

Opozarjam torej posebno tovariše (ice) po mestih na gorj omenjeni članek in jih pozivljam, da osnujejo odbor in se čimprej začno gibati, da ne bo prepozno.

Miroslav Zor.

## K poglavju o možitvi učteljic.

Na moj tozadevni članek v 33. številki se je oglasila samo tovarišica gospa M. G. Pričakovala sem več odmeva v krogu tovarišic. Raditega prihajam bolj pozno z odgovorom.

To neprijetno zadevo sem razmotrival zgolj iz stališča na dobrobit šole in našega stanu. To sem izrecno poudarjal. Prišel sem do sklepa, da je dotična narredba takratne deželne vlade obema v kvar ako ostane v veljavi taka, kakor je sedaj. Mislim, da tu ni potreba navajati žalostnih konkretnih slučajev, ki se bodo množili vedno bolj. Tudi šolskim oblastim je že zraslo to vprašanje čez glavo in se morajo z njim pečati, kakor znano. A s takim nasveti, kakor ga je dal višji šolski svet, da nai uplivaio strokovne organizacije pred nepremišljenim sklepanjem zakonov, ne bode prav nič pomagano. Za mene, tovarišico M. G. in za nas vse, je to vprašanje že rešeno. Stanovska organizacija nima pri tem prav nobene besede, še manj moči, pravice na sploh prav nič. Tu bi bil k večjemu na mestu prijateljski nasvet; pa še ta je nepotreben, ker hubezen ni samo slepa, ampak prav pogosto tudi — gluha.

Gospa M. G. je motrila moja izvajanja z popolnoma drugega vidika. Pri njej ni bil merodajen v prvi vrsti dobrobit šole in našega stanu, ampak draginjske doklade in njih skrajšanje z državnimi nastavljenici poročenim učiteljicam. To je na poglavje popolnoma zase, ki nima direktne zveze s tem vprašanjem. Kadar bodo normalne razmere in bode uradništvo prejemalo samo plačo, ne pa tudi draginjskih podpor, potem inak odpade ta vzrok, ako se že neje ne poravnava krivica, ki se godi poročenim učiteljicam.

Jaz si ne želim uvedbe celibata, kakor me je razumela gospa M. G. Sai pravim izrecno, da kakor ni bilo prej prav, ko je bil uveden strogi celibat in se ni dala učiteljicam najenostavnejša človeška pravica, tako ni sedaj prav, da smo skočili iz enega ekstrema v drugega. Možitve ne more prepovedati nobena oblast in je tudi ne bode. Pač pa ima vsaka oblast pe samo pravico, ampak tudi dolžnost, da izloči ljudi, ki ogrožajo redno poslovanje kake institucije in vsled katerih trpi cela kategorija. Ravno vsled tega nai bi se naša srednja pot, ki nai bi obvarovala naše tovarišice pred nepremišljenim in stanu neprimernim sklepanjem zakonov. Jaz mislim, da bi se vsled tega število zakonov bore malo zmanjšalo, ker bi oblast pri presojanju ne nastopala ozkosrčno. Katera tovarišica pa na vsak način hoče skleniti stanu neprimeren, šoli in stanovskemu ugledu kvartilj zakon, tista ra nai dobi primerne visoko odpravnino.

O dopustih, ki so omoženim učiteljicam potrebni, ni v celem mojem članku

niti besedice. Kako je prišla do tega, da se jaz nekako bojim dopustov in me hoče stigmatizirati za tako krutega, da bi že učiteljicam-materam ne privoščil dopustov, mi je docela neumevno. — Sicer pa imajo tudi dopusti žalostno zvezo z draginjskimi dokladi in v največjem času.

Kompoljski.

**O p o m b a:** Vprašanje možitve državnih uradnic in vprašanje že poročenih državnih uradnic je vsebovano v službeni pragmatiki ki bo veljala za vse državno uradništvo. Vsaka nadaljna debata o tem je brezplodna, ker se je že vsestransko obravnavalo to zadevo in nam jemlje le zelo dragocen in tesno odmerjen prostor v listu. Prosimo torej, ne takih polemik in potrnljenj, da dobimo končno izdelani načrt službene pragmatike v roke. Tam bomo skušali udeležiti materialne in pravne naše zahteve. Kratke in stvarne razprave k posameznim točkam službene pragmatike in šolskega zakona nai bo naš smoter za bližnjo bodočnost in temu nai služi v prvi vrsti »Učit. Tovariš«.

Uredništvo.

## Usposobljenost iz nemščine.

(Nekaj, o čemer se na pristojnih mestih še ni razmišljevalo.)

Odkar živimo v svoji lastni državi, ne igra usposobljenost za šole z nemškim učnim jezikom — izvzemši nastavitve na minoritetnih šolah — povsem nikake vloze, dočim je bila ista pri bivšem štajerskem deželnem šolskem svetu poroj za vsako stalno namestitvev tudi na slovenskih šolah. Prav zaradi tega so vsi učitelji ki so za časa Avstrije študirali v Mariboru, morali prebiti vse izpite za oba jezika, pri čemer se pa ni najmanj pardoniralo slov. kandidata od strani nemškega eksaminatorja. To je veljalo za inidske, kakor za meščanske šole.

Danes se poučije nemščina kot neobvezni predmet na ljudskih šolah na želje staršev, če se zglati primerno število otrok za ta predmet in večinoma kot neobvezen predmet na meščanskih šolah. Po sedaj veljavnih določilih (ministrska odredba z dne 31. julija 186. štev. 6033. odst. III. točka 9 b) pa je smatrati učitelja usposobljenim za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah z ne nemškim učnim jezikom, ako je naredil tozadeven izpit.

Nemščina pripadaioča I. skupini prej za časa Avstrije ni prišla kot predmet v pošte, ker I. nismo skorai imeli slovenskih meščanskih šol in če so bile, se je zahtevala od kandidata I. skup. izvežbanost, t. i. usposobljenostni izpit za mešč. šole tudi z nemškim učnim jezikom.

Sedaj pa skorai nikdo, prav posebno pa iz I. skupine ne polaga izpita hkrati tudi za meščanske šole z nemškim jezikom, kar tudi potrebno ni. Poučije se pa nemščina kot predmet skorai gotovo na vsaki meščanski šoli. Za ta slučaj igra zg. citirana postavna točka ulogo. Tudi sedanj višji šolski svet je nedavno odredil, da imajo poučevati nemščino kot predmet na meščanskih šolah za to usposobljeni učitelji, ali pa vsaj nemščine vešči učitelji. Kdo pa je za ta posel usposobljen. Po zgorenjem določilu dotičnik, ki je prebil tozadeven izpit za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah, oziroma ki je usposobljen iz I. skupine (kamor spada tudi nemščina) za meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Teh je pa danes malo, ker ne pridejo šole z nemškim učnim jezikom mnogo v poštev.

Sedaj pa nastane vprašanje: Je li za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah z ne nemškim učnim, t. i. slovenskim učnim jezikom smatrati usposobljenim dotičnika, ki pri polaganju usposobljenostnega izpita za meščanske šole ni mislil na nemščino kot predmet, a je kot ljudskošolski učitelj usposobljen elosom zrelostnega in usposobljenostnega izpričevila izdanega od c. kr. izpraševalne komisije za poučevanje na nemških in tudi na višje organiziranih (8. razr.) ljudskih šolah, pa če treba tudi na Dunaju? Vsakdo bo rekel da, kajti nikdar ne more biti učni smoter nemščine kot predmet na meščanski šoli s slovenskim učnim jezikom višji, nego je učni smoter iz jezikovnega pouka na najvišje organiziranih nemških ljudskih šolah. Vsled tega tudi na um ne pride nobenemu meščanskošolskemu učitelju, ki ima svedočbo za poučevanje na nemških ljudskih šolah, da bi polagal spoc. izpit za poučevanje nemščine kot predmet na slovenskih meščanskih šolah.

To je teoretichen del zadeve. Praktičen je pa ta, da danes v meščansko šolo vsjopivši učenci ne znajo popolnoma nič nemški oziroma v najboljsem slučaju jako malo. Danes se dela v nemščini ozi. v pouku tega predmeta na meščanskih šolah približno to, kar se je delalo na kaki dobri višje organizirani ljudski šoli za časa Avstrije.

Za ta posel na zadostuje že svedočba za poučevanje nemščine kot predmet na ljudskih šolah, nadvse usposobljen pa mora biti za to učitelj, ki ima usposobljenost za ljudske šole z nemškim učnim jezikom.

Nastane torej vprašanje, ali bi ne kazalo, da izda naša učna uprava odredbo, da je smatrati za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom usposobljenim vsakega meščanskošolskega učitelja, ki ima usposobljenost za poučevanje na ljudskih šolah z nemškim in slovenskim učnim jezikom posebno ako je usposobljen tudi za meščanske šole z nemškim učnim jezikom iz II. ali III. skupine.

## Iz naše organizacije.

### Skupne zadeve.

I. državna skupščina UJU dne 8. in 9. novembra t. l. v Zagrebu.

Ponovno opozarjamo naše članstvo na skupščino. Obvezna udeležba je za vse predsednike (ozir. namestnike) okrajnih društev, poleg teh nai se udeleži od vsakega društva po en delegat. Želati je, da se v mnogobrojnem številu odzovejo tudi gosti. Vse udeležence je prijaviti strokovnemu tajništvu UJU, poverjeništvo Ljubljana. Goste opozarjamo, da se glede preskrbe prenočišč sami javijo na UJU, poverjeništvo Zagreb (g. Jos. Skavič, profesor učiteljske v Zagrebu).

Glede polovičnih vozovnic na južni železnici uredimo takoj, ko dobimo dovoljenje. Izkaznice za priglašene udeležence razpošljemo na okrajna društva. Udeleženci iz Ljubljane in okolice nai jih dvigneio sami v pisarni strokovnega tajništva. Istotako tudi tovariši z dežele, ki so slučajno v Ljubljani. UJU poverjeništvo Ljubljana.

Za državno progono nai si izposluje polovično vozovnico vsak posameznik sam, ker je število takih potnikov malenkostno in pa ker gre ta ugodnost itak vsakemu javnemu nameščencu. Obrniti se je na ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani.

## Iz Jugoslavije.

— Proti drakonski in nečloveški narredbi glede bolniških dopustov so državni uradniki v Celju sklenili sledeče: Glasom uredbe Gen. direkcije državnega računovodstva z dne 4. avgusta 1921 D. R. br. 90.844 je g. finančni minister z odlokom od 18. julija 1921 D. R. br. 80.000 odredil, da se vsem državnim uslužbencem, ki so radi boleznij več kakor 6 mesecev na dopustu, odtegneio vse draginjske doklade, in sicer uslužbencu samemu kakor tudi vsem njegovim rodbinskim članom. — Javni nameščenci sami prosijo in v prilog njih ugledu predlagajo, da bodi državna uprava pri podelitvi dopustov kar najbolj natančna in rigorozna ter da proti vsakemu nameščencu, ki bi si hotel na nepravilen in zvijačen način dobiti nepotreben bolniški dopust ter se odtegniti delu, ki ga zahteva njegov poklic, najstrožje postopa. Kakor hitro nameščeneec javi odsotnost radi bolezni, nai ga uradni zdravnik preišče in če bi boleznen trajala šest mesecev, nai se izvrši druga stroga zdravniška preiskava. Če pa se je tudi pri tej preiskavi neoporečno ugotovilo, da bolnik še ne more opravljati svoje službe, potem ga ne smeio zadeti krute posledice zgoraj citirane uredbe, sai baš v bolezni najbolj pogrša gnotnih sredstev, da si preskrbi primerno hrano in posteljo, si nabavi potrebna zdravila in zagigura zdravniško pomoč. Iz teh razlogov javni nameščenci naimo prosijo: visoka vlada nai nemudoma ukine zgoraj citirano narredbo, kajti ukinitje draginjskih doklad bi popolnoma onemogočilo že itak bednemu uslužbencu vsako nadaljino lečenje in katastrofalne posledice za njega in njegovo rodbino bi bile brez dvoma neizogibne. — Tudi organizacija roštnih državnih nastavnikov je v svojem glasilu »Poštnem Glasniku« nastopila proti tej kruti določbi.

— O draginji in plačah državnih nameščencev. V Celju zbrano drž. uradništvo je sklenilo v tem oziru sledeče: Državni uradniki vseh strok, zbrani dne 11. oktobra 1921 na stanovskem zborovanju v Celju, pozivljamo vlado in merodajne činitelje z ozirom na katastrofalno naraščanje cen v zadnjih mesecih, pri katerem so se cene naivažnejših življenskih po-